

ลูกเสือช่อสะอาด

กัลย์สุตา พิมพ์ดี * S.W.B.

ที่มา

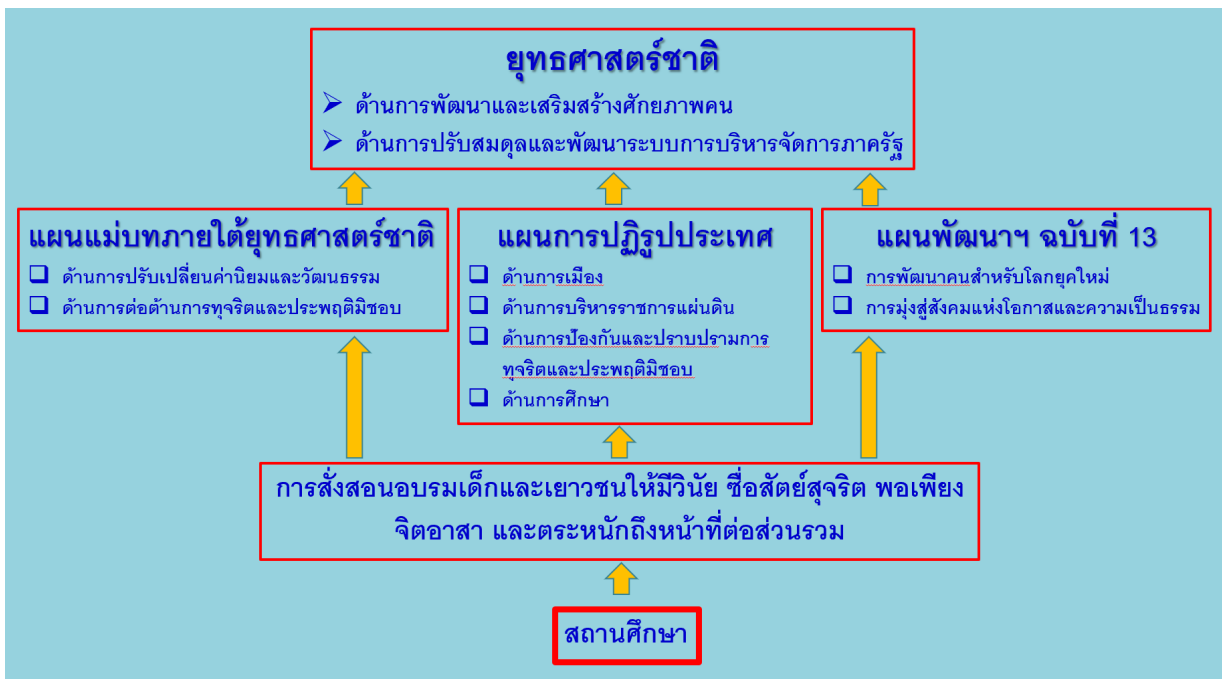
คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๖๐) ซึ่งมียุทธศาสตร์หนึ่ง คือ การปลูกจิตสำนึกการต่อต้านการทุจริต โดยเน้นการปรับเปลี่ยนฐานความคิดของคนในทุกภาคส่วนในการรักษาประโยชน์สาธารณะ ประกอบกับปรากฏการณ์ทางสังคมจากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนของ ABAC Poll ในปี ๒๕๕๖ ที่พบว่าคนไทยส่วนใหญ่ยอมรับรัฐบาลทุจริตได้ ถ้าตนเองได้ประโยชน์ด้วย โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียนนักศึกษาที่ยอมรับได้สูงถึงร้อยละ ๗๓.๓ คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงเห็นถึงความสำคัญในการเน้นเป้าหมายไปที่การปลูกจิตสำนึกการต่อต้านการทุจริตในกลุ่มนักเรียนนักศึกษา ซึ่งวิธีหนึ่งที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่ามีความเหมาะสม คือ การใช้กระบวนการลูกเสือในการปลูกจิตสำนึกที่พึงประสงค์

จากนโยบายของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดังกล่าว สำนักงาน ป.ป.ช. จึงได้ทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๖ เพื่อจัดทำหลักสูตร คู่มือ เอกสารประกอบ พร้อมทั้งสนับสนุนและส่งเสริมบุคลากรในสังกัดได้เข้ารับการฝึกอบรม ให้บุคลากรทางการลูกเสือมีศักยภาพในการให้การฝึกอบรมแก่เด็กและเยาวชน สนับสนุนและส่งเสริมให้สถานศึกษาทั่วประเทศนำหลักสูตรลูกเสือช่อสะอาดไปฝึกอบรมให้กับนักเรียน นักศึกษาอย่างต่อเนื่องเพื่อยกระดับความเป็นพลเมือง (Civic Education) โดยใช้ชื่อว่า “ลูกเสือช่อสะอาด” ซึ่งนำมาจากสัญลักษณ์ “ช่อสะอาด” ที่เป็นสัญลักษณ์ส่งเสริมคุณธรรมความดี โดยรวบรวมมือที่ขาวใสสะอาดนับล้านมือของคนบนแผ่นดินไทย ไม่จำกัดเพศ วัย เชื้อชาติ ศาสนา ผูกรวมเข้าไว้เป็นหนึ่งเดียวกัน ด้วยโบสถ์ชาติไทยอันเป็นการรวมพลังคนไทยทำความดีทุกคนไว้ด้วยกัน

ลูกเสือช่อสะอาดประกอบด้วย ๕ หลักสูตร คือ หลักสูตรบุคลากรทางการลูกเสือช่อสะอาด หลักสูตรลูกเสือสำรองช่อสะอาด หลักสูตรลูกเสือสามัญช่อสะอาด หลักสูตรลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ช่อสะอาด และหลักสูตรลูกเสือวิสามัญช่อสะอาด โดยมุ่งหมายให้เด็กและเยาวชนที่อยู่ในระบบการศึกษา “ทุกคน” ได้รับการฝึกอบรมตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร คือ ให้มีความรู้และตระหนักถึงปัญหาและโทษภัยของการทุจริตที่มีต่อประเทศชาติ สร้างเด็กและเยาวชนให้มีวินัย เคารพกฎหมาย มีจิตสาธารณะ รู้จักแยกแยะ และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว เพื่อให้เติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่ดีเป็นพลเมืองดีของชาติ โดยไม่ต้องตั้งเป็นกองลูกเสือขึ้นมาเป็นการเฉพาะหรือให้การฝึกอบรมลูกเสือเพียงกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ซึ่งคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติอนุมัติหลักสูตรลูกเสือช่อสะอาด เมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๗ และสำนักงาน ป.ป.ช. ได้ขับเคลื่อนหลักสูตรลูกเสือช่อสะอาดให้ไปสู่การฝึกอบรมลูกเสือในสถานศึกษาด้วยการจัดการฝึกอบรมบุคลากรทางการลูกเสือตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ เป็นต้นมา โดยมีมูลนิธิต่อต้านการทุจริต สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (ปัจจุบันคือกรมส่งเสริมการเรียนรู้) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร และองค์การบริหารส่วนจังหวัดบางจังหวัด ร่วมนำ

หลักสูตรไปจัดการฝึกอบรมทั้งในระดับบุคลากรทางการลูกเสือและลูกเสือในสถานศึกษาที่อยู่ในสังกัด *ผู้รับผิดชอบโครงการลูกเสือช่อสะอาด สำนักงาน ป.ป.ช. (๒๕๕๖ - ๒๕๖๒), รองผู้ตรวจการลูกเสือ สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ

ต่อมา เมื่อมีการกำหนดยุทธศาสตร์ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) และยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ขึ้น หลักสูตรลูกเสือช่อสะอาด ยังคงเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สอดคล้องกับนโยบาย (Policy Alignment) การสร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต และการปลูกจิตสำนึกและยกระดับความเป็นพลเมืองดีให้แก่เด็กและเยาวชนตามแผนแม่บท ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรมและด้านการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ

สาระสำคัญของหลักสูตรลูกเสือช่อสะอาด

๑. หลักสูตรบุคลากรทางการลูกเสือช่อสะอาด สำหรับฝึกอบรมบุคลากรทางการลูกเสือ ที่มีคุณสมบัติขั้นสุดเบดจ์ ให้มีความรู้ ทักษะ และทัศนคติในการต่อต้านการทุจริต และสามารถนำหลักสูตรลูกเสือช่อสะอาดไปใช้ฝึกอบรมลูกเสือทุกประเภทได้ เป็นหลักสูตรฝึกอบรมแบบอยู่ค่ายประจำเป็นระยะเวลา ๓ วัน ๒ คืน หลักสูตรนี้ประกอบด้วย ๓ หมวดวิชา ดังนี้

- หมวดวิชาการต่อต้านการทุจริต ประกอบด้วย ๖ วิชา คือ เรื่องน่ารู้ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ช. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต การทุจริตคอร์รัปชัน ที่มีผลกระทบต่อชาติ ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวม และการใช้กลไกทางสังคมเพื่อต่อต้านการทุจริต

- หมวดวิชาการพัฒนาพลเมืองดี ประกอบด้วย ๘ วิชา คือ สารสำคัญและวัตถุประสงค์ของคณะลูกเสือแห่งชาติกับการสร้างพลเมืองดีข้อสะอาด หน้าที่พลเมืองและคนดีของสังคม การสร้างจิตอาสา และการบำเพ็ญประโยชน์ สิทธิและเสรีภาพของประชาชน วินัย ความรับผิดชอบของลูกเสือข้อสะอาด ในการสร้างสังคมและสร้างชาติ คำมั่นสัญญาและความซื่อสัตย์สุจริต การกำหนดหลักสูตรและการจัดทำแผนพัฒนากิจกรรมลูกเสือข้อสะอาด และการเขียนโครงการจัดตั้งเครือข่ายลูกเสือข้อสะอาดในสถานศึกษา

- หมวดวิชาการสร้างศรัทธาและแรงบันดาลใจ ประกอบด้วย ๗ วิชา คือ บทเรียนรู้จักซึ่งกันและกัน การเดินทางสู่ความสำเร็จ มิตรภาพและการอยู่ร่วมกัน การเล่นและประโยชน์ของการเล่น บทเพลงแห่งความรักชาติ การตั้งปณิธาน และการผ่อนคลายเป็นลูกเสือ (Scouting Spa)

๒. **หลักสูตรลูกเสือสำรองข้อสะอาด** สำหรับฝึกอบรมลูกเสือสำรองซึ่งเป็นเด็กระดับปฐมวัย โดยอาศัยสาระตามหลักสูตรลูกเสือสำรองที่มีอยู่เดิมผสมผสานกับความรู้ด้านพลเมืองศึกษาที่มีความจำเป็น คือ การเคารพกฎระเบียบ มีวินัย มีจิตอาสา อันเป็นการปูพื้นฐานความคิดที่จะพัฒนาไปสู่ความเป็นพลเมืองดีต่อไป

๓. **หลักสูตรลูกเสือสามัญข้อสะอาด** สำหรับฝึกอบรมลูกเสือสามัญซึ่งเป็นช่วงอายุก่อนเข้าวัยรุ่น เพื่อปลูกฝังให้เป็นคนดี ซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบ ประพฤติตนตามหลักคุณธรรม จริยธรรม เคารพสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง และมีส่วนร่วมในการทำความดีเพื่อประโยชน์สาธารณะ

๔. **หลักสูตรลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ข้อสะอาด** สำหรับฝึกอบรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ ซึ่งเป็นช่วงวัยรุ่นให้มีความรู้เกี่ยวกับปัญหาการทุจริตของสังคม หน่วยงานต่อต้านการทุจริต ยุทธศาสตร์การต่อต้านการทุจริต การเป็นพลเมืองดี การสร้างสังคมที่ดี และการสร้างเครือข่ายการทำความดี

๕. **หลักสูตรลูกเสือวิสามัญข้อสะอาด** สำหรับฝึกอบรมลูกเสือวิสามัญ ซึ่งเป็นช่วงวัยหนุ่มสาว ให้เป็นพลเมืองดี มีจิตอาสา โดยให้มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายต่อต้านการทุจริต การทุจริตเชิงนโยบาย ผลกระทบของการทุจริตที่มีต่อประเทศชาติ การสร้างเครือข่ายและการเป็นผู้นำในการต่อต้านการทุจริต

การฝึกอบรมหลักสูตรลูกเสือข้อสะอาด

ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๖๒ สำนักงาน ป.ป.ช. เป็นหน่วยงานหลักในการจัดฝึกอบรมให้แก่บุคลากรทางการลูกเสือจากทุกสังกัดที่สมัครเข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งในห้วงเวลาดังกล่าว มีส่วนราชการที่มีสถานศึกษาในสังกัด ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (ปัจจุบันคือกรมส่งเสริมการเรียนรู้) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร และองค์การบริหารส่วนจังหวัด (บางจังหวัด) รวมทั้งมูลนิธิต่อต้านการทุจริต ได้จัดฝึกอบรมควบคู่ไปด้วย

ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ เป็นต้นมา สำนักงาน ป.ป.ช. ได้ยุติการฝึกอบรมบุคลากรทางการลูกเสือ โดยมีมูลนิธิต่อต้านการทุจริตด้วยความเห็นชอบของสำนักงาน ป.ป.ช. เป็นหน่วยงานหลักในการจัดฝึกอบรม หลักสูตรลูกเสือช่อสะอาดให้แก่บุคลากรทางการลูกเสือและส่งเสริมให้สถานศึกษานำหลักสูตรไปปฏิบัติให้ถึงเด็กและเยาวชน โดยสำนักงาน ป.ป.ช. ยังมีหน้าที่ในการอนุมัติมอบธงลูกเสือช่อสะอาด แบนด์จ ลูกเสือช่อสะอาด และป้ายข้อความประชาสัมพันธ์ แก่สถานศึกษาที่นำหลักสูตรลูกเสือช่อสะอาดไปฝึกอบรมและประสบความสำเร็จในการพัฒนาพฤติกรรมของลูกเสือ

ประโยชน์ที่ได้รับจากหลักสูตรลูกเสือช่อสะอาด

ปัจจุบัน มูลนิธิต่อต้านการทุจริตได้ส่งเสริมให้บุคลากรทางการลูกเสือที่ผ่านการฝึกอบรม หลักสูตรลูกเสือช่อสะอาด สามารถนำหลักสูตรลูกเสือช่อสะอาดไปบูรณาการร่วมกับหลักสูตรลูกเสือตามปกติได้ โดยมีวิทยากรของมูลนิธิฯ ให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด ดังนั้น ประโยชน์ที่จะได้รับจากการเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรลูกเสือช่อสะอาด และนำหลักสูตรลูกเสือช่อสะอาดไปใช้ในสถานศึกษามีดังต่อไปนี้

๑. **เข้มลูกเสือช่อสะอาดและประกาศนียบัตร** บุคลากรทางการลูกเสือที่มีคุณสมบัติขั้นจุดแบบดจ์ขึ้นไปเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรลูกเสือช่อสะอาด เมื่อผ่านการฝึกอบรมจะได้รับเข็มลูกเสือช่อสะอาดและประกาศนียบัตรผ่านการฝึกอบรมลูกเสือช่อสะอาด

๒. **เกียรติบัตรการจัดทำแผนการฝึกอบรมลูกเสือช่อสะอาด** เมื่อบุคลากรทางการลูกเสือผ่านการฝึกอบรมและกลับไปจัดทำแผนการฝึกอบรมลูกเสือในสถานศึกษา หากส่งแผนการฝึกอบรมให้มูลนิธิต่อต้านการทุจริตพิจารณา มูลนิธิฯ จะมอบเกียรติบัตรให้แก่ผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดทำและขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา บุคลากรทางการลูกเสือผู้รับผิดชอบแผนการฝึกอบรมบุคลากรทางการลูกเสือ ผู้ที่มีส่วนร่วมในการให้การฝึกอบรมตามแผนฯ

๓. **ธงลูกเสือช่อสะอาด** เมื่อมีการฝึกอบรมและปฏิบัติกิจกรรมตามแผนการฝึกอบรมลูกเสือช่อสะอาดครบถ้วนแล้ว หากสถานศึกษาส่งรายงานผลการดำเนินการให้สำนักงาน ป.ป.ช. พิจารณาเมื่อได้รับความเห็นชอบ สำนักงาน ป.ป.ช. จะมอบธงลูกเสือช่อสะอาดให้กองลูกเสือของโรงเรียน

๔. **แบดจ์ลูกเสือช่อสะอาด** ลูกเสือที่ผ่านการฝึกอบรม ปฏิบัติกิจกรรมครบถ้วน และผ่านการประเมินจากผู้กำกับลูกเสือ เมื่อสถานศึกษาส่งรายชื่อไปพร้อมกับรายงานผลการดำเนินการให้

สำนักงาน ป.ป.ช. พิจารณา เมื่อได้รับความเห็นชอบแล้ว สำนักงาน ป.ป.ช. จะมอบแบดจ์ลูกเสือช่อสะอาด ตามประเภทลูกเสือให้แก่ลูกเสือสำหรับระดับเครื่องแบบ

๕. **ป้ายประชาสัมพันธ์** เมื่อสำนักงาน ป.ป.ช. พิจารณาเห็นชอบรายงานผลการดำเนินการ ฝึกอบรมลูกเสือช่อสะอาดของสถานศึกษาแล้ว สำนักงาน ป.ป.ช. จะอนุมัติให้ใช้ป้ายประชาสัมพันธ์ ซึ่งมีตราสัญลักษณ์ของสำนักงาน ป.ป.ช. คู่กับตราสัญลักษณ์ลูกเสือช่อสะอาด และมีข้อความว่า “สถานศึกษาลูกเสือช่อสะอาดร่วมสร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต ปีการศึกษา” และชื่อสถานศึกษา สำหรับติดตั้งหน้าสถานศึกษา

จะเห็นได้ว่า นอกจากเป้าหมายสูงสุดของลูกเสือช่อสะอาดในการพัฒนาเด็กและเยาวชน ให้เป็นพลเมืองดีของชาติแล้ว ประโยชน์ปัจจุบันที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะได้รับ คือ

บุคลากรทางการลูกเสือที่ผ่านการฝึกอบรม จะได้รับเข็มลูกเสือช่อสะอาดและประกาศนียบัตร **ผู้อำนวยการสถานศึกษา** ที่เห็นชอบแผนการฝึกอบรมลูกเสือช่อสะอาดจะได้รับเกียรติบัตร จากมูลนิธิต่อต้านการทุจริต

บุคลากรทางการลูกเสือที่มีส่วนร่วมในแผนการฝึกอบรมลูกเสือช่อสะอาด จะได้รับ เกียรติบัตรจากมูลนิธิต่อต้านการทุจริต

กองลูกเสือโรงเรียน เมื่อมีการฝึกอบรมลูกเสือช่อสะอาดและผ่านการประเมินแล้วจะได้รับ ธงลูกเสือช่อสะอาด

ลูกเสือ ที่ผ่านการฝึกอบรม ปฏิบัติกิจกรรม และผ่านการประเมิน จะได้รับแบดจ์ลูกเสือ ช่อสะอาด

สถานศึกษา เมื่อมีการฝึกอบรมลูกเสือช่อสะอาดและผ่านการประเมินแล้วจะได้รับป้าย ประชาสัมพันธ์

- ตัวอย่าง -

เข็มลูกเสือขอสะอาด

แถบจ้ลูกเสือขอสะอาด

ธงลูกเสือขอสะอาด

ป้ายประชาสัมพันธ์